

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Azerdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 korona. Előfizetőknek: Egész évre 4 korona; félévre 2 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Deák F.-u. 2 sz., reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca, 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyll. pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyáskirály-tér Bánffy-palota intézendők

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négysz. cm.) 6 k., féloldal 3 k., negyed oldal 1 k. 50 f. Egyesületi tagok és fél éves hirdetőknél 10%-al, egész éves hirdetőknél 15%-al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KEZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felelős szerkesztő: **Ványolós Miklós.**

Sorsolás.

Az egyleti tagokhoz.

I.

A alapszabályok 23. §-a értelmében egyesületünk 1910. január havában az alábbi méhészeti eszközöket és terményt fogja kisorsolni :

- 2 méhcsalád szállító ládában
- 2 országos méretű kaptár felszerelve
- 2 keret bakk
- 2 seprőgarat
- 5 darab keretfogó
- 5 „ átmeneti kas ládával felszerelve
- 6 kilógramm pergetett méz (1—1 nyeremény 2 Kgrm.)
- 1 kilógramm mülép
- 100 drb. keretre való léc
- összesen 23 nyeremény.

A sorsolásba mindazon egyesületi tagok részt vesznek, kik *tagsági díjaikat a sorsolás napjáig befizetik.* A sorsolás eredményéről a tagok a szakközlöny útján értesítettnek fognak a

nyerők névszerinti megnevezésével. A nyeremények a nyerők költségére fognak elküldeni és pedig április hó végéig.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület igazgató választmányának 1909. október 28.-án tartott választmány üléséből.

II.

Értesítjük egyesületünk tagjait, hogy az országos gazdasági bank részvénytárs. mézosztálya (Budapest fürdő-u. 10. sz.) pergetet mézet bármily mennyiségben készpénz fizetés mellett átvesz. Legjobb ha az illető méhész nagyobb (1 kgros.) mintát küld a fenti címre és ugyanakkor közli az árakat és hogy mennyi a készlete. A minta árat kiváratra a részvénytársaság megfizeti. Az elnökség.

Jegyzőkönyv

felvétel az Erdélyrészi Méhész Egyesület választmányának 1909, október 28.-án d. u. 6 órakor a városháza közgyűlési termében tartott választmányi üléséről.

Jelen voltak:

Báró *Jósika* Gábor elnök, Dr. *Zsögön* Béla alelnök, Dr. *Balázs* Ferenc főtitkár, Tasnády *Szeócs* Samu titkár, *Ványolós* Miklós szerkesztő, *Zsögön* Rácz Mihály pénztárnok, *Bareán* Tivadar, *Balázs* Péter, *Nagy* János és *Rákosi* Albert választmányi tagok.

Elnökölt: Báró *Jósika* Gábor.

Előadott: Dr. *Balázs* Ferenc.

Jegyzett: Tasnádi *Szeócs* Samu..

Elnök megnyitván az ülést, a múlt ülés jegyzőkönyve felolvastatván annak hitelesítésére *Ványolós* Miklós és *Nagy* János választmányi tagokat kéri fel. (Hitelesítik.)

Elnök vonatkozással a március 20.-iki választmányi ülés jegyzőkönyvének negyedik pontjára kijelenti, hogy miniszter ur önagyméltósága egyesületünknek ama kérését, hogy a sonkolyosok üzérkedésének meggátlására forgó tőkét engedélyezzen nem teljesíti, azért azt javasolja Elnök ur öméltósága, hogy az egyesület intézzen újabb kérést a mi-

niszter urhoz, hogy az egyesületnek 10 éven át évi 1000 koronával törlesztendő kamatmentes kölcsönsegélyt. Választmány elfogadván eme javaslatot felkéri Elnök ur ömél-tőségát, hogy alkalomadtán ezen ügyben személyesen tár-gyaljon a miniszteriumban.

Pénztárnok a pénztár állapotáról tesz jelentést, mely szerint 1909. január 1.-től mai napig az összes bevétel 9201 korona 59 fillér ezzel szemben a kiadás 7397 kor 43 fillér volt pénztári maradvány tehát 1804 kor 16 fillér mely ösz-szeg az Erdélyi bankban van elhelyezve gyümölcsözőleg. Örvendetes tudomásul szolgál. Péztárnok előterjeszti a jövő éviköltségelőirányzatot. Választm. általánosságban elfogadja.

Főtitkár jelentést tesz a tanfolyamok megtartásáról. Tudomásul szolgál.

Főtitkár a gazdasági bizottság jelentését terjeszi elő a zsoboki vásárlás eredményről. (Örvendetes tudomá-sul szolgál.) Gazdasági bizottság a méhtelep jelenlegi álla-potáról teszi meg jelentését, s később a leltárt is bemutatja. (Tudomásul vétetik) Tárgyaltatott azután a „Székelyföldi Kirendeltség“ átirata.

Főtitkár a téli előadásokra nézve teszi meg előterjesz-tését. Választmány úgy határoz, hogy négy előadás tartassék s az előadások megtartására felkéri Dr. *Balázs* Ferenc főtit-kárt, *Ványolós* Miklós szerkesztőt és *Nagy* Janos szaktanárt.

Főtitkár a közgyűlés tárgysorozatát terjeszti elé. (Elfo-gadtatik.)

Főtitkár indítványozza, hogy rendezzen az egyesület tárgysorsolást azon tagjai között, kik tagsági díjukat rende-sen fizetik. (Indítvány elfogadtatik.)

Főtitkár kéri pénztárvizsgáló bizottság tagjainak válasz-tását illetőleg kiküldését Választmány pénztárvizsgáló bi-zottsági tagokul *Szőcs* Albert és *Bareán* Tivadar válastmányi tagokat felkéri.

Egyéb tárgy nem lévén az ülés véget ért.

K. m. f.

Báró Józsika Gábor,
elnök.

Tasnády Szeőcs Samu,
titkár.

A méhek telelésének új módja.

A tapasztalat, a gyakorlat a legnagyobb mester. És bármennyire ragaszkodunk is sok tekintetben az elmülethez, működéseinkben a célszerűség a véletlen által sokszor a legjobbra utakra vezet.

Az elmélet különben sem egyéb, mint általánosítása a különböző tapasztalatoknak, vagy talán helyesebb kifejezés, hogy az elmélet a sokféle tapasztalatok egybehangzó többségéből alkotott törvény, amely alól épen úgy megvan a telepi viszonyoknak megfelelő kérételek, mint bármely törvény alól, amelyet ember alkotott.

A méhek életében is kevés azoknak a törvényeknek a száma, a melyek kivételt nem tőrnnek, mert itt is mint a természet örök rendjében megvannak azok a változatok, amelyek sokszor az azelőtt megalkotott törvénynek előbb csak kivételei, később módosítói végre fölcserélői lesznek. De ne csodálkozzunk ezen és ne akadjunk fel rajta, mert ez a fejlődés, ez a haladás.

Ez a haladás, ha a múlt megsemmisítésére törekszik elvesztí célját hamar, mert kivetette maga alól azt a szilárd alapot, a melyre építeni kezdett, s amely, ha elavult is, de kiindulási pontul szolgált arra, hogy a fejlődés meginduljon.

De el nem vethető az alaptörvény már csak azért sem, mert a nagy általánosságot szolgálja, mint azt az alábbiakból is látni fogjuk.

A méhek betelelésének alaptörvényét, mint általános szokást mindenki ismeri, mert a legkisebb szakkönyvben is megvan írva, még pedig oly pontossággal, hogy talán az általános elvet csaknem szószerint követi.

A fő és gerincelve az, hogy a méheket télen melegben tartjuk vagyis mindazon berendezést, amelyet a meleg fenntartása és fejlesztése érdekében helyesnek és célszerűnek látunk, hajtsuk végre Ezen alapul a kaptár oldalfalainak kibélelése; a méhek helyének a költőtérben lehetőleg kis területre való beszorítása; a felső és hátsó hézagok sar-

juval, mohával telt párnával, ujságpapírral való lefödése, a kasoknak szalmával rongyokkal való beburkolása stb.

Tény és való, hogy a kaptár meleg légkörének ilyen módon eszközölt lekötése nemcsak célszerű, de egyenes követelménye az okszerű méhészetnek, de csak helyenként és bizonyos körülmények között.

Tudjuk azt, hogy a meleg maga egy mennyiség, melynek nagyságát illetve fokát megmérhetjük, mert van hozzá mértékegységünk és eszközünk is.

Már most, ha *egyenlő* mértékkel mérlegeltük a meleget minden méh lakásban egy bizonyos *aránytalanság* áll elő, amely lehet az egyik családnak előnyére, de éppen úgy hátrányára a másiknak.

A meleg arányos elosztását az eddigi betelési módszerrel nem is vagyunk képesek megközelíteni, annál kevésbé elérni s éppen azért a méhek téli élete, áttelelése különböző rendellenességet mutat, amit a tavaszi vizsgálatkor veszünk észre, de akkor sem gondoljuk meg, hogy azok fejlődésére és más nyáron való munkájára a tapasztalt rendellenességek minő befolyást gyakorolhatnak.

Lássuk most minő állapotban levő családok bírják ki a telet legjobban, de úgy hogy más évben szép fejlődést mutatnak? Az a család amely termékeny ifu anyával de kevés méhvel elég *tágas* helyen telel. Ennek a családnak más évben, miután nagyobbra fejlődött, természetesen az előbbi évnél *tágasabb* helyre lesz szüksége a fejlődés arányában. Ezt a *tágasabb* helyet természetesen az építmények többségével érhetjük el a legjobban.

Vegyünk példát az ingatlan szerkezetű méh lakásokról, a kasokról. *Az a kas amely tele van mézzel s kevés a bogara ritkán éri meg a tavaszt.* Azért kénezték le a régiek a legsúlyosabb kasokat. *Az a kas, amelyben kevés a bogár és kevés az építmény más évre hatamasan kifejlődik.* Miért? Azért, mert árta nagy meleg.

Sokan tapasztalták már, hogy egyes kaptárak aljdeszkája a tavaszi átvizsgálásnál annyira tele volt vízzel, hogy a röpdülő nyíláson kifoly. Miből lett ez a sok víz és hol volt azelőtt amíg kifolyt?

Az a sok viz abból lett, hogy a család tulságos melegen volt betelelve; a röplő nyíláson betóduló hideg levegő a kaptár meleg légkörében csapadékot képezett, amely a kaptár oldalfalaira és lépekre leülepedvén onnan az aljdeszkára csepegett, ott megfagyott és tavasszal kiengedett.

Most már tegyük magunkévá a helyzetet. Képzjük el, hogy lakunk egy szobában (képletesen irok) a melynek hálószerű padozata és ez alatt jégverem van, amely tavasszal felolvad. milyen a mi életünk abban télen és milyen levegőt fog az adni a tavaszi olvadáskor? Ugy képezem, mint árvíz idején a szobában egy ajtóra menekült család tagjait. Árt-e az ilyen egészségtelen lakás? Nagyon is árt és a fejlődés ezek után nem is várható. Miből származhatik ez a tulságos csapadék egyes kaptárakban? Nem mástól, mint a tulságos belső melegtől.

Ebből láthatják t. olvasóim, hogy a méhek betelelésénél kiváló gondott kell fordítanunk arra, hogy a méhek lakása tulságos meleg ne legyen. A kasokban nincs meleg, mert it a méhek hideg építményen telelnek, ezt elérhetjük azzal, ha a méheket nem szórítjuk tulságos kis helyre, hogy a meleg eloszolhassék s ne képezzen a külső levegővel tulságos csapadékot.

Azonban a tapasztalat azt is igazolja, hogy nem tanácsos a méheket tulságosan tágas helyre betelelni, mert a népszéteszlik és nem bírja ki a hideget.

Más módszert kell tehát alkalmaznunk, hogy a kis térre szorított család tulságos meleg fejlesztését eloszlassuk, még pedig oly módon, hogy az ne illanjon el s mégse képezzen csapadékot.

E végből az erősebb családoknál kerüljük a hézagoknak sarjuval vagy párnával való kitöltését, hanem e helyett a kaptár felső deszkájára, valamint az ajtóra is 8 – 10 reteg ujságpapirost ragasztunk.

A papírréteg a hideg betódulását mefogja akadályozni. A fedődeszkák és ablaktól a felső lap és az ajtó közötti térben bezárt levegővel a költő fészek levegője egyesülni fog, ha a méhek lecsendesedése után a küszöbdeszkát 3—4

mm. magasra felnyitjuk s egyenletes állandó meleggel tölti el a kaptár belsejét s a csapadék a költőtér belseje helyett az üres térben az ujságpapírra fog lerakódni, ahol a családnak kigőzölgésével nem fog ártani.

Az így betelelt erős család a tél folyamán annál kevésbé szenved, mert a mondott üres térben levő levegő is felmelegszik s állandó meleget áraszt a telelő családra.

Probatum est!

Virág.

A méhek téli pusztulása és annak okai.

A méhek tavaszi átvizsgálásánál gyakran vagy jobban mondva mindig találunk a kaptár aljdeszkáján több kevesebb elhullott méhet, amelyek a tél folyamán pusztultak el.

Köztudomású dolog, hogy a méhek pusztulása egészen természetes, mert a mily arányban vannak a családban idős méhek, éppen oly arányban van az elpusztult méhek száma is.

A téli pusztulást több rendbeli ok idézheti elő, s ezen okok legtöbbször a méhész ügyetlensége s így azokra egyenként kiterjeszkedei, azokat alaposan megvitatni hosszadalmas és kimeríthetetlen anyag volna. Ugyanazért csak azokra az esetekre terjeszkedem ki, amelyek egyenes természetű pusztulások s amelyek éppen úgy előfordulnak az emberi kéztől nem érintett méheknél, mint azoknál amelyeket a leggondosabb méhész telelt be.

Télen által nem vagyunk képesek a méhek életét oly intenzíven figyelni, mint nyáron. A bezárt kaptárakban gomolyokba gyűlt mehek szenvedései, hiányai előttünk még ma is el vannak zárva, azokról meggyőződést s közvetlenül csak úgy szerezhetünk tudomást, ha a kaptárt fölnyitjuk és megtekintjük.

Azok a külső kopogások és hallgatóságok csak annyiban vezetnek a tájékozás céljára, a mennyiben a törzs életben létét, esetleges anyátlanságát körülbelől megállapíthatjuk belőlük.

De ezeken a bajokon kívül a méheknek még számtalan társadalmi baja is lehet, amiről csak akkor veszünk tudomást, amikor a kaptárt felnyitottuk, vagy az kívülről önkényt jelentkezik.

Ugyanis az éhinségben levő nép zavara meghallatszik a kaptárból, de a hallott hangok az anyátlanságától alig különböztethetők meg s csak akkor vesszük észre, ha a családot vagy elpusztulva vagy tél idején a kaptárból kivonulni látjuk.

Azért vagy téved vagy rosszhiszemüleg jár el valaki, ha a méhek pusztulását a méh lakás miképpen való megszerkesztésének vagy éppen a méhészt hibájának, hanyagságának tudja be, mert a legjobb méhészeknél éppen ugy előfordulhat, mint a hogyan kikerülheti a kezdőt.

Ezek azok az okok, amelyekkel szemben a legtöbb esetben tehetetlenek vagyunk. Igen, mert kívül esik érzékszerveink működési köréből, nem tudunk belehatni semmiféle bölcselkedéssel mert mind a definícióját megcáfolja.

Hiába! A természettel, az állatok világával még mindig csak a kezdet kezdetén vagyunk és mindig csak érzékszerveinkkel vagyunk képesek azok életjelenségeit felfogni, megérteni és azok szerint cselekedni és semmi bölcselkedést nem tőr meg.

Azok a kiszámítások, a melyekkel a véges testbe lekötött örökéletű lélek — tehát véges emberi ész — az állatvilág életmódjára nézve alkotott egytől-egyig humbug és csak annyiban bír becscsel, a mennyiben a tapasztalatok útján haladó egyszerű ember hasznos és célszerű cselekedeteivel mindenben megegyezik.

A legpontosabb kiszámítással szerkesztett kaptár, — amit közrebocsátója oly fönségesen magasztal — sem képes ennek ellentállani s legfőllebb hirdetőjét gazdagítja, de senkit mást.

A méhek téli pusztulását semmiféle kaptár vagy méh lakás nem okozza, csak a rossz kezelés, vagy a méhek természetével nem egyező időviszonyok.

Ezek az időviszonyok kétféleképpen hatnak a méhekre.

Első sorban említendő a nyári időjárás, amelytől függ a táplálék minősége. Száraz nyáron a méz sokkal nagyobb cukortartalommal bír, ennél fogva sokkal hamarabb megy jegecesedésbe, s mint ilyen a méheknek téli táplálékul alkalmatlan, a melyek éhínségben fognak elpusztulni a méz mellett.

A nedves nyár alatt termelt méz pedig nem szokott kellőleg besűrűsödni, annyira, hogy a méhek azt kellő időben befödhessek s ha az ilyen mézzel mennek telelőbe pusztulásukat idézi elő, mert az ilyen méz gyorsan megy erjedésbe s a méhek vérhas betegségének okozója lesz.

Az időviszonyok másik pusztító hatása sok oldalu. A tulszigoru és hosszantartó tél. Ezenkívül a nedves, ködös téli napok, a meleggel csalogató téli napsugár.

Ezek mind olyan dolgok, hogy a méhész esetleg, de csak esetleg segíthet, mert hogy ezeket minden méhész összes méheinél úgy ellenőrizhesse s a beálló veszedelmet elhárithassa nem csak nagy munkájába kerül, de mondhatom legtöbb esetben teljes lehetetlen.

Nem is arról van itt szó, hogy a méhek vagy jobban mondva valamely méhcsalád teljesen kipusztul, csupán a részleges pusztulásról, amikor a törzs népeinek egy része pusztul el.

Ez a részleges pusztulás lehet kisebb vagy nagyobb. A szerint, a mint több vagy kevesebb nép hull el a családból.

Sokan a kaptárak szerkesztésnek, mások a berendezésnek, legtöbben az idő viszontagságának tulajdonítják a bajt. A részleges pusztulás sohasem történik ezekből közvetlenül, hanem mindig közvetve ; vagyis az ok egy okozatot teremt, a melynek a pusztulás csak második, harmadik vagy éppen ötödrangu okozata vagyis végeredménye lesz.

A kaptár csak az esetben okozhat nagyobb rendű részleges pusztulást, ha belseje a népesség számához arányitva szűk. Ha az ilyen szűk kaptárakban is azt a helytelen rendszert alkalmazzuk, hogy a beteleléskor csak akkora helyet engedünk a méheknek, mint a mekkorát a család ellep, a következő állapot jön létre :

A család nagy meleget fejt ki, a meleg nagy pára lecsapódást, ez az aljdeszkán vizet képez, melynek felható párája penészt a lépeken, a penész büzhödt, dohos levegőt, amely fölfelé száll, a méhek a felső rétegbe föl nem mennek s így egy részük éhen, más részük pedig alul a külső hidegtől megdermedve a kaptár alján levő vízbe hull és elpusztul.

Itt a pusztulás az ok hatodik okozata.

Az idő viszontagsága legkevésbé okozhat a méheknél nagyobb arányu részleges pusztulást. Legföllebb, ha száraz tulhideg, derüs téli napon a napsugár a röpülő nyíláson besüt s a méheket a gomoly elhagyására serkenti; vagy ha a csipős szél egyenesen és közvetlenül hat be a repülő nyíláson s a gomoly alján levő méheket megdermeszti és elpusztítja, a hó vagy eső, különösen, ha az előbbi a röpülő nyílást eltorlaszolja. De ezeken a méhészkellő óvintézkedésekkel segíthet.

Van a méhek részleges pusztulásának egy másik oka is, ami sem a kaptár, sem az időjárás, sem pedig a méhészkézelen nem alapszik, vagy ha azok egyikének vagy másikának akarnók tulajdonítani nem lehetne azt másképp tennünk, mintha mindhárom összejátszását s különbözőképpen való kombinálását vesszük alapul:

U. i. Legtöbb méh pusztul el azokban a családokban, a melyek nem rajoztak; a melyekben az anya idős; a melyekben az anya petézését a nagyobb méznyerés céljából mesterségesen korlátoztuk.

Ehez nem kell bővebb magyarázat. Az ilyen családoknál a telelésbe menéskor aránytalanul több az idős méh, a mely a munkában elcsigázva jut nyugalomba s a természet rendje szerint a tavaszt meg nem érik, koruk sorrendjében pusztulnak el s ha későn tavaszodik ki, csupán azok a méhek maradnak meg belőlök, amelyek, mint ujszülöttek mentek telelőbe.

Hogy hosszadalmas ne legyenek, ezekről még más alkalommal fogok szólni.

V.

A méhek szállítása.

(Visszaemlékezés az egyesület zsoboki méhesének beszállítására.)

Az volt ám a munka! Az emberi szűkmarkuság, kapzsiság és nemtörődomség okozta munka. Itt volt alkalma igazán okulni a tanfolyam hallgatóságnak, de ezen okulás-son többet lehetett tanulni, mint ezer könyvből, s bebizonyosodva láthatták mindazt amit a tanfolyam vezetőjétől a méhek lakása, szállítása és elhelyezése felől úgy a tanfolyam hallgatói, mint én aki a szomszéd kertben nyaralván unalmamban az árnyékos bokrok között ülve szorgalmasan és igaz élvezettel hallgattam végig az előadásokat, mert valamikor én is méhész voltam.

De mindezek felett az volt a legnagyobbörömöm, amikor a méhek beszállítását és elhelyezését szemléltem, hogy azok a hallgatók idősebbje, ifja nem vesztette el lelkesedését és kitűnő humorát a nehéz és mondhatom nem egészen veszélytelen munka közt.

Mintha most is látnám őket (némelyiknek nevére is jól emlékszem: Román, Belu, Mészáros, Sági és Pali bácsija, Schobel, Kátai, Pusderka s a kis csapat aranyból való gigerlije a mindig udvarias és kedves Púza,) amint izzadtak a nehéz hármas kaptárak emelése alatt s vetélkedtek, hogy ki hány szurást kapott.

A nap éppen leáldozóban volt, amidőn: a nagy öt lovas társzeker csengettyűje a Házsongárdi köruton megszólalt, mire feleletül a a tanfolyam hallgatói unisonó felkiáltottak: „Itt vannak a méhek!“ Rövid 5 perc alatt a szekér az egyesület csinos kapuja előtt állott, hogy a messziről hozott méheket róla leszedjék és a telepen elhelyezzék.

Az egész szekeret beborító vizmentes ponyva nem is sejtette, hogy mi van alatta.

De amint a ponyvát leemelték érzékenyen vették észre, hogy a méhcsaládok szállítása nem oly könnyű dolog, mint azt sokan hini szeretik és nem olyan egyszerű, mint az a szakkönyvekben le van írva, hanem éppen olyan nehézsé-

gekkel jár, mint azt a harmadik tanfolyam előadója még a beszállítás előtt egy héttel előadta hallgatóinak s a mit mint tapasztalt méhész én is helyeseltem.

Szükmarkuságot emlegettem, mert annak kell neveznem azt a méhészt, aki egyszerű pénzmegtakarításból nem hogy a méhek őseredeti életmódjának és természetükben gyökerező szokásának hódolva jól elkészítet egyes kaptárakba lakolná családait, hanem kettős, hármas stb. kaptárakat épít, pedig nagyon jól tudja, hogy ezek a sziámi többszörös ikrek milyen kiszámíthatlan nehézségeket gördítenek nemcsak a méhek kezelésénél, hanem általában minde műveletnél, amit a méhekkal véghez viszünk. Hát még a szállításnál, mily nagy nehézségekkel kell megküzdeni annak, akit balsorsa ilyen kaptár kolosszusok emelésére szállítására kárhozottatott. Minden nagyobb tárgy szállítása alkalmával a legnagyobb ügyelet mellett is a legtöbb törés fordul elő, de ez hagyján, ha nem volna benne drága tartalom és a felzudítás alkalmával veszélyes ellenség.

Nem egyszer történt meg, hogy az egyes kaptárak szállításánál is feldőlés vagy más előre nem látott okból a kaptárak fölnyiltak, a felzudított méhek kitódultak s a szállítókat szurásaikkal megnyomorították sokszor életveszélyesen megsebesítették. Hát azok a hármas kolosszusok, melyeknek fölemeléséhez 6 - 8 ember ereje szükséges. Izzadtak is alatta.

A felnyilott kaptárakból (mert az is előfordul), a szét-tört egyetlen szalmakasból csurgott ki a méz. A kiszabadult, fellázadt méhek seregestül kísérték a szekeret s a ponyva alatt ezerszámra huzódtak meg látszólag azért, hogy bosszut álljanak háborgatóikon, amit meg is tettek.

Szerencse, hogy este érkeztek, hogy az éj folyamán leülepedhettek, különben Isten tudja mi történt volna.

A kapzsóság és nemtörődömség is közrejátszik azok részéről, akik az ilyen kaptár csimborászokat nem restellik eladni, hogy másnak kárt esetleg bajt okozzanak vele. Hiszen az ilyen kaptárak szállítása még üresen is nagy bajjal

jár, de mit törődik vele aki eladta, csak jó hogy pénzét megkapta, aztán kinlódják vele aki megvásárolta.

Ezt a tapasztalatot husz méhész vitte szét az országban és én magam is azért óhajtottam megörökíteni, hogy mások is okuljanak rajta, ha méheket akarnak vásárolni. Azt hiszem mind a huszan megelégették csak egycszer is emelgetni a nagy kaptárokat s másoknak is tudnak kellő utbaigazítást adni a méhek vásárlásánál, hogy aki ilyen nagy kaptárakat épít magának s elakarja méheit adni adja el, de a kaptárakat tartsa meg és költözzék beléjük.

De az elhelyezésnél sincs mindig husz önfeláldozó ember, s a lerakáshoz csak jó pénzért kaphat 6—8 embert, mert bizony a pénzért szívesen dolgozik bárki, de hogy a méhszurás veszélyének és kelemetlenségeinek is kitegye magát valakí, azt sokkal jobban meg kel fizetni. Így az ilyen nagy kaptárakban elhelyezett méhcsaládok szállítása nemcsak káros és veszélyes, hanem egyuttal aránytalanul költségesebb is

Aki nem látta, nem hiszi, de aki éppen velök működött az tudja és okul is rajta, s örülök, hogy éppen a tanfolyam alatt történt ez és azokkal, akik a köznép értelmiségének zászlóvivői a magyar tanítói kar derék tagjai voltak, akikre gyönyörrel emlékezem vissza, mert hangya szorgalmuk és vidámságukkal nyaralásom unalmas óráit megédesítették.

B . . . y K . . . y.

November a méhesben.

Az idei ősz sokkal enyhébb volt semhogy a méhek korán rabságra lettek volna kényszerítve. Az állandóan derült és a déli órákban meleg időjárás a méheket a munkára csalta ki. Kicsalta, hogy a még meglevő virágokból himport, a fák mézgájából ragasztó anyagot és az életük fenntartásához szükséges vizet begyűjtsék. De fölkeresték azt a pár nyíló virágot is, hogy kelyhéből a még található édes nek-

tárt kiszivják és abból nap-nap után élhessenek, hogy ne kelljen amíg csak lehet a kész tartalékhoz nyulniok.

Nemcsak ezért alkalmas a derült, meleg ősz, hanem azért is, hogy a méhésznek alkalma nyilik arra, hogy esetleg mézszükségben szenvedő családait téli eleséggel láthatta el.

Szól ez azokra a méhészekre, akik ideje korán kipergették mézüket azon reményben, hogy a méhek még a télire valót begyűjthetik, s nem tettek el befödött keretet tartalékul az esetre, ha méheik valami okból téli szükségleteiket be nem szerezhették. Ilyen derült, meleg őszi napokon bátran lehetett adni a méheknek hig mézet is, mert azt könnyen felhordhatták s nagy részét be is pecsételhették s veszély nélkül mehetnek telelőbe

Előnyös volt a meleg ősz azért is, mert aki más sürgős teendője miatt a b-telelést nem eszközözhette most kényelmesen elvégezhette minden baj és kétség nélkül. Ezután az idő mind jobban jobban hül s azért nem lesz tanácsos a méheket többé háborgatni, hogy magukat télire életmódjuknak megfelelően elrendezhessék. Ha netalán tán még egyes törzseknél valami segíteni való volna nagy elővigyázattal kell azt végrehajtanunk.

Minél tovább tart a kellemes idő, s minél gyakrabban repülhetnek ki a méhek. hogy belső terhüktől megszabaduljanak, annál nyugodtabban élik át a legnagyobb telet is és annál biztosabban érik meg a tavaszt.

Akár milyen meleg legyen is az idő a kaptár fedődeszkáira és az ablakra a 8—10 réteg ujságpapirost tegyük fel, mert éjjel az idő sokkal hidegebb s a méhek lakásaikban megdermednek és elpusztulnak.

Védjük a kaptárakat, de különösen a röpülőnyilasokat a hideg szelek ellen, a melyek a méheket lakásaikban háborgatják. Ha a méhes általában szélről védett helyre van fölállítva a védekezés csupán a röpülőnyilasra szorítkozik, a melyet ellenzővel kell ellátnunk, hogy a szél ne tóduljon egyenesen a kaptárba, de azért a levegő szabad járása gátolva ne legyen.

Most már gondoskodjunk a méhek állandó nyugalmáról is, hogy azt semmiféle dörömbölés, zakatolás ne zavarja.

A méhek szállástkereső ellenségei a cickány és az egér ellen alkalmas egérfogókkal sikeresen védekezhetünk, de azért az üres kaptárakat tartsuk szemmel, gyakran nyitogassuk fel, hogy abban lakást ne találjanak.

Mindenben ragaszkodjunk az időviszonyokhoz s ne ülünk fel olyan tanácsoknak, a melyek ha általánosságban helyesek és teljesen megbízható zsinormértéket képeznek is, de a helyi viszonyok paraecsolta szükségletekre, mint részletkérdésre ki nem terjedhetnek. Az ilyen részletkérdések megoldása minden esetben a méhészkörültekintését s annak megtefeleelőleg való intézkedését igénylik.

Legjobb utbaigazító e tekintetben a a méhészeti szakirodalom, a melynek olvasását a beállott hosszú esteken minden t. méhésztársnak a legmelegeében ajánljuk.

TARTALOM: Sorsolás. — Jegyzőkönyv. — A méhek telelésének új módja. *Virág.* — A méhek téli pusztulása és annak okai. V. — A méhek szállítása *B. . y K. . y.* — November a méhesben. — Hirdetések. —

Haz Erdélyrészi Méhész-Egyesület telepén az egyesület által saját mőhelyében készített

KAPTÁRAK

kaphatók. Egy jó anyagból, csinosan elkészített

országos mérető kaptár

ára teljesen felszerelve, Kolozsvár állomásra szállitva: tagoknak 9 korona, nem tagoknak 11 korona

Megrendelések Dr BALÁZS FERENCZ főtitkár urhoz Kolozsvár, Mészáros-utca 3 sz. intézendők.

Az egyesület vesz: **nyers viasszot, kiolvasztatlan lépekért, viasztörmelékért** utánvétell béküldve, **kilónként fizet 1 koronát.** Postai vagy vasuti költséget a küldő fizeti.

Legalább 12 millió ember kezében

fordul meg 1910. évben a

„Magyar Fürdőkalaúz“

vasúton, hajókon, szállodákban, vendéklőkben, kávéházakban fürdő és nyaralóhelyeken, szanatóriumokban, gyógyszerészeknél orvosoknál, kaszinókban. Egyszóval mindenütt megtalálható — ezért a reklám terén **nem mindennap kínálkozó** kedvező alkalom, az ezen nagyszabású munkában való hirdetés.

A „MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“ IV. évfolyama **1910 január havában**, tehát csak egyszer egy évben, szokatlanul diszes kiállításban, mint a Magyar Védőegyesület hivatalos közlönye jelenik meg **hitelesen igazolandó huszonnégyezer példányban ingyen és bérmentve lesz szétküldve.**

Ezen hézagpótló és nagy horderejű munkát egész éven át a nagy közönség milliói olvassák, — a hirdetőnek olyan előnyöket biztosít, **amilyent semmiféle más reklám által nem érhet el.**

A „MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“-ban megjelent hirdetések egész éven át folyton szem előtt vannak és akaratlanul is szembeötlenek.

A „MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“ olvasóközönsége vegyes, így mindennemű árucikk hirdetésére kiválóan alkalmas.

Búsás kamatot hoz és országos reklámot idéz elő a MAGYAR FÜRDŐ KALAUZ“-ban megjelent minden hirdetés, mert a tapasztalat beigazolta, hogy az eredmény olyan meglepően nagy volt, hogy a hirdetők önként újították meg hirdetési megbízásukat.

Hirdetési árak:	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	old.
	$\frac{90}{108}$	$\frac{45}{108}$	$\frac{22}{108}$	$\frac{60}{108}$	m/m.
A hirdetések között:	60.—	35.—	20.—	40.—	kor.
A szöveg alatt:	80.—	45.—	25.—	55.—	„
A szöveg közötti színes mellékleten:	70.—	38.—	22.—	45.—	„

Kérjük szives hirdetési megbízását soron-kivül beküldeni, hogy a hirdetésnek még jó helyet biztosíthassunk.

„MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“
ERDŐS JÓZSEF

Telefon 173—17.

Budapest, VI., Eötvös-utca 36. I. 9.